

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. X. Anconitana successionis. De Statuto Anconitano excludente cognatos propter agnatos intra quartum gradum, an suffragetur fœmini agnatis. Et de activa, & passiva successione naturalium tantùm, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

ANCONITANA

SUCCESSIONIS

P R O

MARIA NEROTTA

C U M

THOMASII S.

Causa disputata coram A. C., postea concordata.

De Statuto Anconitano excludente cognatos propter agnatos intra quartum gradum, an suffragetur foeminis agnatis.

Et de activa, & passiva successione naturalium tantum, seu eorumdem legitimatorum per rescriptum, an in istis intrent jura agnationis activæ, & passivæ.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Quomodo se gerere debeant Advocati.*
- 3 *Statutum non egreditur gradus expressos.*
- 4 *Quando Statutum debeat strictè, & quando largè interpretari.*
- 5 *An, & quando femine dicantur agnatae in Statuto, vel fideicommissis.*
- 6 *Quod sub hoc Statuto non veniant, & de ratione.*
- 7 *De Statuto Asculano remissivè.*
- 8 *Quod generaliter masculinum non concipiat foemininum.*
- 9 *Naturales tantum habent jus cognationis non autem agnationis.*
- 10 *Jus successione est reciprocum, seu vicissitudinarium.*
- 11 *Cum cognatis datur successio indefinita.*
- 12 *Procreati ex damnato coitu, neque habent jus cognationis.*
- 13 *Seu uxores eis succedunt.*
- 14 *Quod in motu vis adhibenda sit prudentia.*
- 15 *An procreati ex uxore, & soluta, dicantur ex damnato coitu.*
- 16 *An legitimati habeant jura agnationis.*
- 17 *De distinctione inter bona ante, & post legitimacionem.*
- 18 *An legitimatio tribuat jus agnationis successione passiva, non pro activa.*
- 19 *De materia successione stirporum, & naturalium, seu legitimatorum remissivè.*

DISCURSUS X.

- 1 **A**D intestatam successione Cyriaci Thomasi filii naturalis Nicolai, concurrebant, Joanna consobrina ex latere materno, & altera Joanna etiam consobrina ex latere paterno, cujus jura representabant Franciscus, & Thomas de Thomasiis agnati sexto gradu attinentes, ipsique etiam ex propria persona ex Statuto Anconitani dispositione successione prætendebant; Quare introducta

causa coram A. C. inter dictos Thomasiis dupli-
titulo ut supra venientes, & Mariam defuncti ux-
orem, tam ex persona propria, quam ex illa dictæ
Joanna consobrina ex latere materno, pluribus
super habitibus fuerunt disputationes, abque de-
terminatione, ob subsequatas concordiam, quam
dictæ Maria (pro qua scribebam) confelxi; Tum
ob aliquam difficultatem in parte infra; Tum
etiam, quia pauperi viduae non expulsi cum
viris potentibus litem in judicio ordinatio tra-
ctandam sustineret; Ad quod ex debito charitatis,
cum prudentialibus motivis Advocati reflectere
debent, non autem cogitando ad solam punctum
juris in abstracto semper ignorando factum, sed
ad proprium turpe lucrum, mordicus litem susti-
nere, cum supplantatione clientum.

In disputationibus autem prædictis duo fue-
runt puncti, sive inspectiones; Primum nempe regu-
lando successione cum jure statutario; Et secun-
dò quatenus Statutum non intraret, unde pro-
pterea procedendum esset cum dispositione juris
communis, cui, & quomodo ista successio debeat
esset.

Quoad primum; Exclusio dictorum de Thomasiis
erat plana, cum Statutum exclusivum cogna-
torum propter agnatos restrictum esset intra qua-
rtum gradum, ultra quem extra omnem quæsti-
onem est, ut illud non operetur, neque ejus censuram
admittatur, unde propterea, tanquam extra eorum
Statuti, perinde, ac si istud in rerum natura non ex-
isteret, subintrat jus commune, cujus dispositioe,
seu ordine attentò, absolutum pariter est, ut in con-
cursu dictarum mulierum existentium in quarto
gradu, venire non possent dicti agnati existentes in
sexto, dum hodie attentò jure novissimo, sublati
sexus, ac agnationis antiqua prærogativa, illa gra-
dus tantum attenditur.

Et quamvis in meo pluries insinuatò sensu, qui
in regionis moribus fundatur hujusmodi Statuta
potius nostro juri Romanorum conformia, quam
correctoria, sint ideoque favorabilia censenda veni-
ant; Nihilominus id rectè procedit pro benigna
eorum interpretatione, & ne admittantur illi nec-
essè leguleici irrationabiles rigores, de quibus infra
dixi, cum similibus, non tamen, in extendendo pos-
sint ultra gradum, intra quos statuentes id agere
voluerunt, quoniam Aliud est interpretari, vel
legere de comprehensione casus minus dubitabili,
Et Aliud est extendere ultra casus, & gradus ex-
pressos; Idque ubi etiam ageretur de successione
personæ verè legitima, & naturalis, quæ jure agna-
tionis habeat, multò magis dum agebatur de natu-
rali, & legitimo per rescriptum, in quo dictum
jus agnationis, vel non intrat, vel est ambiguum
ut infra casus erat planus.

Hinc proinde Scribentes pro eisdem (cedendo
præfensione ex persona propria), eam restringe-
bant ad illam Joannæ agnatam, intra quartum gra-
dum existentis, ideoque ad formam Statuti exclu-
dentis dictam alteram Joannam cognatam; Non
obstante quod esset femina, quoniam transcri-
bendo penè ad litteram (juxta modernam inepiti-
am) deducta per Rotam in Romana supplementi
legitima 22 Junij 1643, coram Cerro impressi, deest
491. par. 9. rec. dicebant, quod etiam femina de
familia dicuntur agnatae, in quibus verificentur dis-
positio statutaria, ex firmatis in dicta decisione oc-
cassione Statuti Urbis 141.

Et quamvis notè essent decisiones posteriores
revocatoria coram eodem Cerro impressa eadem p.
9. rec. dec. 267. & 382, in quibus firmatus, ut dictum
Stato-

De LUC
de
Testament
9VI
9

Statutum intelligendum sit de masculis, non autem de feminis; Attamen præveniendi responsionem, replicabant, casum esse diversum, cum ibi contentio esset inter duas germanas sorores, in quarum utraque eadem agnatio qualitas concurreret, & consequenter cessante ratione successivæ conservationis, quæ non intrat nisi in sexu masculino, admittebant quod probabilius à dicta priori resolutione fuisset recessum; Secus autem in hac facti specie, in qua agebatur de excludendo cognatam, ideoque sufficere debebat, ut verificaretur casus Statuti etiam attenda littera; Cum pariter extra controversiam hodie receptum sit, ut subsidia-rie, atque cessante concursu masculorum de agnatio- ne, femina dicantur agnatae succedentes in fideicommissis, & primogenituris, quamvis agnati- tis, ex his, quæ cæteris relatis habentur apud *Dunozett. dec. 83. par. 9. rec. decis. 40. post. Censul. ad Peregr.* & plures in sua materia sub titulo de fideicommissis.

His tamen non obstantibus (etiam cum sensu veritatis, qualem ab initio quoque Judex agnovit, & declaravit), contrarium dicebam verius, quamvis agebatur de successione verè legitimi, & naturalis, adeo ut non intraret difficultas, de qua infra super jure agnationis, multo magis ea urgente; Si- quidem absque necessitate alicujus ratiocinii super generalibus, dicebam quod idem Statutum in spe- cie deditur questionem, ut sub nomine agnato- rum, femina quamvis agnata non veniant, dum postquam vocavit patruos, eorumque filios, vo- cantur amita, quæ sunt agnata, atque filiis patruo- rum absque dubio proximiores, dum tertium illæ occupant gradum, consobrini autem quartum, ut in proposito arguunt *Alex. cons. 43. num. 8. lib. 7. Socin. jun. cons. 23. num. 55. lib. 1.* & alii relati per *Rub. tom. 2. sing. fol. 35.* occasione agendi de Statuto Alculano.

Verum ubi, (ista particulari circumstantia ces- sante,) agendum esset de generica dispositione Statuti intra certum gradum excludentis cogna- tos propter agnatos; Adhuc omnino verius esse dicebam, ut id intelligendum esset favore mascu- lorum, per quos agnatio conservatur, quoniam in hac statutaria materia, in qua non intrat illa præ- sumpta morientis voluntas, ob quam ex benigna interpretatione, in ultimis voluntatibus, masculi- num concepit femininum, ista conceptio admit- tenda non est, tanquam ex cessante voluntate sta- tuentium fundata in ratione conservationis agna- tionis ex auctoritatibus relatis in *dictis decis. 267. & 383. par. 9. rec.*; Ideoque potius intrat conclusio opposita, quam habemus in contractibus corre- spectivis strictè intelligendis, ut masculinum non concipiat femininum ex deductis sub *vir. de em- phyt. disp. 15. & in annotationibus ad eundem in supplemento, ac admittitur in sua materia sub tit. de fideicommissis*; Declarando tamen istam conclu- sionem ut procedat, ubi agatur de contractu onero- so, & respectivo strictè intelligendo, secus autem, ubi agebatur de simplici voluntario fidei- commissis, quod non expectato casu mortis, per actum inter vivos ordinatum esset ex ibi de- ductis.

Et fortius quia potissima ratio, ob quam in di- cto meo pluries in sinuato sensu, hujusmodi Statuta favorabilia censenda sunt, atque latè, & benignè interpretanda, consistit in eo, quod ita restituant illud jus, quo Romanum Imperium regebatur, quando in Italia sedem habebat, & cum quo in ista regione obleges Longobardorum, ac alias vivi

continuatum fuit, imitando etiam in hoc legem Sacræ scripturæ Testamenti veteris, & consequen- ter ad dicti antiqui juris limites favore agnationis junctæ cum sexu; Unde propterea dicta ratione cessante, de plano intrat ea propositio, quæ gene- raliter apud pragmaticos magis recepta est, ut in hujusmodi Statutis, stricta, & rigorosa interpreta- tio faciendâ sit, ideoque incongrui remanent dicti termini ultimarum voluntatum.

His autem sic stantibus, atque per Judicem in ipsa prima disputatione sine dubio admittis, restri- cta fuit difficultas ad ordinem succedendi juxta dispositionem Juris communis; Ista verò attenda, ubi de successione legitimi, & naturalis ageretur, tunc planum erat quod utriusque consobrini æ- qualis esse deberet concursus ob gradus æqualita- tem, non curata diversitate lateris, utpotè hodie jam sublata; Verum scribens pro Maria habente jura Joannæ cognatæ, dicebam quod huic tantum successio debita esset, non autem alteri Joannæ conjunctæ ex latere paterno, ex regula quod natu- rales tantum, habent solum jura cognationis, non autem agnationis, ideoque sicuti naturales non concurrunt in successione agnatorum, ita neque isti in eorum successione concurrere debent ratio- ne juris vicissitudinarii ad textum in *l. f. spurium ff. unde cognati §. vulgo quæstion. Inst. de success. cog- nar. D.D.* communiter plene congesti per *Marthe- silan. de success. ab intest. membr. 3. artic. primo in princ. Paleor. de nob. & spur. cap. 39. num. 4. Peregr. de jur. fisci lib. 3. tit. 18. n. 26. Lup. de illegit. commen- tar. 1. §. 2. n. 4.* & cæteri collecti per *Lucidor. in tr. act. de illegit. cap. 13. num. 5.*, ubi dicit hanc regulam certissimam; Quodque jus successiois sit vi- cissitudinarium, ut cui non succedimus, neque ille nobis succedat, & è contra *Covarr. de success. ab in- test. post. num. 13. vers. decimatercia conclusio, Peregr. de jur. fisci lib. 3. tit. 18. num. 29. Surd. dec. 293. num. 1. cum seqq. Buratt. dec. 520. nu. 1. & 7.* ubi con- cordantes.

Pro ista difficultate evitanda Scribentes in con- trarium dicebant; Primò quod littera supra allegato- rum jurium tollentium in naturalibus tantum jus agnationis, procedit in matre, & fratribus tan- tum, ideoque id trahendum non est ad ulteriores, de quibus lex non loquitur, ut motivare videtur *Capra cons. 1. n. 21.* ideoque post matrem, & fratres; Vel quod tanquam in casu omisso, omnium æquè conjunctorum æqualis esset conditio; Vel quod potius nulli succederent; Verum hæc responsio frivola erat, quoniam verius est, ut cognatorum indefinita sit successio cum naturalibus per *Marthe- silan. ubi supra num. 10. Paleor. dicto cap. 39. num. 4. Peregr. de jur. fisci. dicto lib. 3. tit. 18. num. 25. & de fideic. art. 22. nu. 85. Lup. de illegit. commentar. 1. §. 2. num. 14.*

Replicabant tamen ut id procederet in natu- ralibus tantum, vel etiam in spuris simplicibus, non autem in illis, qui ex damnato coitu procreati sunt, quoniam isti neque jura cognationis habent, ut ex professo probant *Capr. cons. 108. num. 105. & seqq. & cons. 136. num. 19. Cepoll. cons. civil. 1. num. 6. lib. 1.* ac admittunt alii proximè supra allegati, & in his terminis versari dicebant, dum agebatur de adulterino utpotè procreato per virum uxorum, quamvis ex muliere soluta.

Motivum, ubi etiam esset verum, non tamen suffragatur Parti, pro qua deducebatur, sed potius ei inocebatur, atque confirmabat intentionem hujus Partis, quoniam tali casu, sublatis tam agnatis, quam cognatis, prima successiois causa fuisset ipsius

ipius uxoris juxta doctrinam Bald. in l. si qua illu-
stris C. ad Orficiannum num. 6. Lup. de illegit. com-
mentar. 1. §. 2. num. 15. & 17. ; Ideoque id arguebat
judicii imbecillitatem; Idque in iis qui magis inge-
niosi sunt, vel conclusionum, ac doctrinarum cō-
piam profitentur, frequentius contingit, quoniam
ut ingenii, vel doctrinarum ostentationem faciant,
non reflectunt, an expediat, nec ne motivum de-
ducere ; Ideoque in Advocatis potissima pars est
illa iudicii, eligendo motiva, quae expediant, non
autem totum id, quod in mentem venit.

Et nihilominus, neque de jure motivum sub-
stebat, quoniam licet apud DD. non levis questio
sit, an procreatus ex conjugato, & soluta, adeo ut
obstet solum macula adulterii ex parte viri, dicen-
15 dus veniat ex damnato coitu, ut patet ex plenē re-
latis per Peregr. de jur. fisci lib. 3. tit. 18. num. 35. &
segg. ubi varias adhibet distinctiones, & concilia-
tiones, Nihilominus quia de consuetudine viola-
tio thori maritalis per accidentalem concubitum
cum femina soluta, ubi non accedat qualitas concu-
binatus, non est punibilis, hinc proinde filii ita
procreati dicendi non sunt ex damnato coitu, ad-
deo ut jure cognationis quoque privati remaneant
ut Paleot. dicto tract. de illegit. c. 42. Lup. dicto
commentar. 1. §. 50. n. 152. , ubi procedit cum dicta
distinctione inter formalem concubinatum, & ac-
cidentalem seu causalem concubitum, idque in
praxi, & communi usu receptum videtur.

Major autem difficultas pro aequali concursu
dictae feminae agnatæ, resultare videbatur ex legi-
timatione, per quam natalium macula abluta erat,
dum ita cum ordine legitimorum procedendum
videtur ex regula, quod legitimari pro legitimis
habendi veniunt; Verum dicebam quod difficul-
tas esset considerabilis, quando praesupposita suffi-
16 cienti probatione filiationis quoad patrem, legiti-
matio fuisset pura, & plenaria, secus autem ubi (ut
in praesenti) ad normam Constitutionis Pii IV.
qualificata per clausulam sine praedictio venientium
ab intestato; Quamvis enim ex veriori, magis-
que recepta sententia, ista non sit simplex dispen-
satio, ut alia opinio credit, sed vera legitimatio ex
plenē firmatis per Rotam dec. 35. p. 8. recent. , quae
reputatur in materia magistralis saepius canoniza-
ta, ut advertitur in Novariensis disc. 28. & pluries sub
tit. de testam. & de fideic. Attamen habet hanc res-
trictionem seu qualificationem, intra cujus limi-
tes operativa est quoties agatur de successione ab
intestato, secus autem de testamentaria ex deductis
dicta decis. 35. p. 8. & apud Roj. de decis. 316. cum aliis
de quibus locis proxime citatis, & consequenter
legitimatio non obstabat Joannæ cognatae, cui ead-
dem legitimatione seclusa, integra successio debita
esset.

Motivabat Judex, an id procedere solum debe-
ret in bonis quaesitis ante legitimationem, in qui-
bus cognatis ab intestato venientibus aliquid jus
in spe quaesitum dici posset, secus autem in obven-
17 tis post legitimationem; Sed quamvis cum diligen-
tibus tunc per Scribentes hinc inde adhibitis, non
reperi essent DD. ad hanc reflexionem descen-
dentes, unde propterea punctus visus est novus, at-
tamen non videbatur intrare, cum haec distinctio
inter bona provenientia ante, vel post legitima-
tionem, de qua apud Lup. d. commentar. 1. §. 2. n. 17. ,
percutiat solum bona obventa à patre pro exclusi-
one uxoris, ac etiam ad effectum successionis testa-
mentariae, attamen dicebam, quod in proposito
distinctio non intraret, dum ob dictam clausulam
indefinitè adjectam in hac parte exceptuata, legi-

timatio habetur pro non extante, perinde ac si suc-
cessio non esset.

Dicta etenim distinctio inter bona, quae ante
vel post legitimationem delata sunt, de qua Lup.
commentar. 3. §. 1. n. 58. , non percutit ea bona, quae
per ipsum naturalem legitimum quaesita sunt, sed
quae remanserint in hereditate, super qua sit con-
troversia, sed percutit ea bona, quae ex parentum
vel conjunctorum successione obveniunt, ubi na-
turalis tantum per putam, & amplam legitima-
tionem etiam in praedictum venientium ab intestato
fuerit legitimatus, ut feliciter haec habitatio non
habeat oculos retrō, neque suffragetur pro succed-
sionibus jam apertis, & delatis ante legitima-
tionem ob jus tertio quaesitum, cui in dubio non ces-
setur quod Princeps derogare voluerit, nisi dicatur
juxta distinctiones de quibus praedictum dist. 14.
sub tit. de Regalibus ad materiam portatus solida-
di jus tertii, & alibi, ideoque motivum non intrare
bat.

Ponderabam ego potuisse motivum ex parte di-
ctae agnatæ, quamvis motivum non esset, ut
dicta clausula praeservativa jura venientium ab
intestato rectè procederet in successione ad rem
ipsum legitimari, non autem in passiva, sed quod
ipse legitimatus in praedictum legitimorum, pa-
renti, & aliis non succederet, non autem con-
verso, quoniam quoad ipsum legitimatum habetur, ut
si esset pura, ut advertunt Angel. cons. 270. num. 2.
Alciar. cons. 14. lib. 9. Floued. cum referentibus
cons. 83. num. 46 lib. 2. Martin. Laud. de legum.
num. 106. inter tract. mag. tom. 2. par. 2. §. 1. 9. Car-
pan. ad statum. Mediol. tom. 1. cap. 46. num. 131. &
segg. Paschal. de part. potest. par. 2. cap. 4. num. 212. in
fin. Idque ex pluribus rationibus confirmari vido-
tur ; Primò nempe ut inducta ad favorem retro-
queri non debeant in odium; Secundo ut adjectio
hujus clausulae proveniens ex dicta Constitutione
Pii IV. regulatur à Regula Cancellariae respectiva
dictum effectum; Et tertio melius ex voluntate ip-
siusmet naturalis, qui curavit legitimationem ob-
tinere, sive eadem ab alio obventa ulius esset, dum ita
voluit de ea agnatione se facere, atque agnoscere
etiam ad successionem admittere ; Et converso autem
obstabat dicta regula vicissitudinis, & inaequalita-
tis, quoniam justum non est ut nobis succedant
illi, quibus nos non succedimus ; Adhuc tamen
ista difficultas tolli videbatur ex quadam specialis
natura hujus successionis illegitimorum, in qui-
bus ista claudicatio, seu inaequalitas dignoscitur
parentibus, & sic quod ista non esset successio
quasi contractus reciproci, & correspondens, sed
esset potius jure solus voluntatis ipsius naturalis
jure cuiusdam impliciti testamenti à lege subintelli-
lecti, quod faciendo se legitimare, voluerit agnos-
cere agnatos in suos successores, quamvis & con-
verso ipsi eum non agnoscerent ; Non tamen de quo
maturum iudicium efformari potuit, cum formula
disputatio de super habita non fuerit ; Verum haec
difficultas ultra alias considerationes procedentes
me impulit ad consulendum, & facilitandum con-
cordiam.

De aliis autem ad bastardorum successionem,
vel capacitatem succedendi pertinentibus habetur
actum sub tit. de testam. disc. 52. & seq.
& disc. 74. ubi etiam de legitimatis, &
sub tit. de fideicommissis disc. 71.
68. & 69.